

OMAN ELÄMÄNI BASSOKUVIOT

- Tarinaa bassokuvioideni synnystä ja soittamisesta bändeissä

Pop/jazzmusiikin koulutusohjelma
Opinnäytetyö
20.11.2006

Koulutusohjelma Pop/jazzmusiikin koulutusohjelma		Suuntautumisvaihtoehto Pop/jazz –musiikkipedagogin suuntautumisvaihtoehto
Tekijä Tero Palo		
Työn nimi Oman elämäni bassokuviot – Tarinaa bassokuvioideni synnystä ja soittamisesta bändeissä		
Työn laji Opinnäytetyö	Aika 20.11.2006	Sivumäärä 33 + CD-liite
<p>TIIVISTELMÄ</p> <p>Tämän käsissäsi olevan opinnäytetyöni tarkoituksena on pohtia muusikkouttani eri orkesterien äänitteille vuosien 2001-2006 välillä soittamieni bassokuvioiden pohjalta. Lisäksi ajatukseni on tehdä itselleni tilinpäätös tähänastisesta muusikonurastani. CD -liitteeltä löytyvät seitsemän esimerkkikappaletta olen valinnut viiden eri orkesterini ohjelmistoista. Työssäni kerron muistikuviani kappaleiden syntyhetkiltä, treeneistä ja studiosta, sekä yritän mahdollisuuksien mukaan löytää keksimilleni bassokuviolle ideoita antaneet artistit, levyt, kappaleet ja tietenkin muusikot. Ohessa kerron myös ajatuksiani bändisoittamisesta.</p> <p>Vuosien varrella olen tajunnut ujuttavani kaikkeen soittamiseeni vaikutteita paljon kuuntelemastani mustasta rytmimusiikista, eli lähinnä bluesista, rhythm'n'bluesista ja funkista. Työni tulokseksi voikin mainita huomioni eri kappaleissa soittamieni bassokuvioiden samankaltaisuudesta sekä toisiinsa että edellä mainitun musiikkiperinteen tuotoksiin verrattuna. Huomasin useassa esimerkkikappaleessa soittavani rytmisesti erilaisia bassokuvioita pitkälti samoilla äänillä eli soinnun perusäänellä, molliterssillä ja perusäänen alapuolisella pienellä septimillä. Nämä pelottavan usein kuvioistani löytyvät äänet ovat kuitenkin mielestäni soittamiseni ja kuvioillani kappaleisiin luomani tunnelman vankkumaton perusta.</p> <p>Tätä työtä tehdessä tulin myös ilokseni huomanneeksi soittamiseni kehittyneen ja vapautuneen vuosien varrella. Alkuaikojen ennen studiota tehdyt tarkat suunnitelmat ovat vaihtuneet vapaampiin joitakin tiettyjä fraaseja tai fraasien osia koskeviin etukäteissuunnitelmiin. Tunnelmat treeneissä sovitettaessa kappaleita ja tunnelmat äänitystilanteissa studiossa ovat myös tärkeä osa työtäni. Näillä tunnelmilla tarkoitan hyvin tavanomaisia juttuja, kuten vaikkapa kiireen, me-hengen tai ahdistuksen vaikutuksia käsillä olevaan luomistyöhön. Työni tulokseksi voikin myös mainita huomioni tunnetilan vaikutuksesta bassoäänien valintaan ja kappaleen svengiin.</p>		
Teos/Esitys/Produktio		
Säilytyspaikka Stadian kulttuurialan kirjastopalvelut, Aralis -kirjastokeskus		
Avainsanat Basso, bassokuviot, bändi, bändisoitto, muusikko, muusikkous		

Degree Programme in Department of Pop/Jazz Music		Degree Pop/Jazz Pedagogue Option
Author Tero Palo		
Title Basslines Of My Life – Story about playing and discovering my own basslines		
Type of work Thesis	Date 20.11.2006	Pages 33 + CD
<p>Abstract</p> <p>The emphasis of the thesis you are holding in your hands is to think about my musicianship based on the bass lines that I have played on the recordings of different orchestras between the years 2001-2006. In addition one of my goals is to close the books on my career as a musician so far. The seven songs that are on the attached CD are from the repertoires of five different orchestras. On this work I'll tell my memories from the birth moments of these songs, from practises and studio sessions and I'll try to find the artists, records, songs and musicians who have influenced my playing. Besides these I'll also tell my ideas about band playing. Along the years I have come to the conclusion that the influences of the music that I listen to sneaks in to my playing. That music is afroamerican music, especially blues, rhythm'n'blues and funk. As a result of this thesis one can mention the similarity of the bass lines both in my creations and in the bass lines of the previously mentioned musical tradition.</p> <p>I noticed in several example pieces that I play rhythmically different bass lines with the same notes; ie. fundamental, minor third and the minor seventh below the fundamental. These fearingly often present notes are nevertheless the basis of my playing and of the atmosphere of the songs to which I created my lines. As I did this work, I happily found out that my playing has developed and got more free. The well-made pre-studio plans of the first years have changed in to more free ideas on some phrases or parts of them. The atmospheres in practises as we arrange the songs and the moods in studio sessions are also a big part of my job. With these moods I mean the very usual stuff, for example the effects of anxiety, group spirit or deadlines to the creative work currently at hands. As a result of this thesis I can also mention my observations on the affect of mental state to the choice of the bass notes and to the groove of the song.</p>		
Work/Performance/Project		
Place of Storage Stadia Resource Library for Arts and Culture, Aralis Library and Information Centre		
Keywords Bass, basslines, band playing, musician		

SISÄLLYS

1	Johdanto.....	5
2	Työn taustaa.....	6
2.1	Työn idea ja tavoite	6
2.2	Aiheen valinta.....	7
2.3	Työmenetelmät.....	7
3	Prosessin kuvaus	9
3.1	Tuijotin tulehen – Sari Kaasinen ja Ottawa.....	9
3.2	Queen Bee - Booty.....	12
3.3	Missile - Booty	14
3.4	Aavekaupunki – Niko Ahvonen & Cortina Jets	16
3.5	Venelaulu – Rajaton/Vasama	18
3.6	Living of my life – The Sentimeters	21
3.7	Onni ja toivo – Niko Ahvonen & Cortina Jets.....	22
4	Pohdintaa ja arviointia	26
4.1	Bassokuvioista	26
4.2	Soittamisesta.....	27
4.3	Vaikutteista.....	28
5	Prosessin arviointi	30

1 JOHDANTO

Tämän tarinan sankari on tavanomaisesta poiketen basisti ja tämä tarina on tosi. Käsissäsi olevan opinnäytetyöni tarkoituksena on tutkia eri yhtyeiden levytyksille soittamiani bassokuvioita sekä pohtia muusikkouttani hiukan jokapäiväistä enemmän. Aion siinä ohessa johdatella myös sinut basismmin ihmeelliseen maailmaan ja kertoa avoimesti sekä maalaisjärjellä ymmärrettävästi muutamien bassokuvioideni synnystä ja niiden soittamisesta bändeissä. Bassokuviolla tarkoitan sointupohjan päälle valittujen äänten ja rytmin yhdessä muodostamaa kuviota, joka vaikuttaa olennaisesti kappaleen lopulliseen ilmeeseen.

Työni ymmärtäminen ja siitä kaiken mahdollisen irtisaaminen on mahdollista vain liitteenä olevan cd –levyn avulla. Sieltä löytyvät kaikki bassonsoitollani marinoidut esimerkkikappaleet levytysversioina.

2 TYÖN TAUSTAA

Seuraavissa kappaleissa selvitän työni taustaa kertomalla työn ideasta, tavoitteista, aiheen valinnasta ja käyttämästäni työmenetelmistä. Eli miksi ja miten olen tämän työn tehnyt?

2.1 Työn idea ja tavoite

Jo vuosia sitten huomasin monien bassokuvioideni saaneen vaikutteita eri tahoilta. Soitin ja soitan edelleenkin asioita, joiden juuret ja vaikutteet ovat mielestäni selkeästi havaittavissa. Opinnäytetyöni idea onkin tarkastella viiden eri yhtyeen äänitteillä seitsemässä eri kappaleessa käyttämiäni bassokuvioita sekä kartoittaa niiden pohjalta minun muusikkouteeni vaikuttaneita tekijöitä.

Haluan selkeyttää itselleni omia vaikuttimiani lähinnä etsimällä ne soittajat, kappaleet ja bassokuviot, jotka ovat antaneet sisältöä omaan soittamiseeni ja, jotka ovat ajoittain selkeästi havaittavissa soitostani. Yritän mahdollisuuksien mukaan seurata esimerkkikappaleiden levytyksiä edeltänyttä ajatuksenjuoksuani ja löytää valintoihini vaikuttaneita tekijöitä. Käytännössä siis mietin, onko joku soittaja tai kappale antanut minulle ideoita johonkin kuviooni, vai olenko peräti keksinyt jotakin aivan itse?

Samalla yritän myös muistella omia ajatuksiani ja tunteitani bändisoittamisesta kappaleiden syntyajoilta. Yksi tärkeä tavoitteeni onkin kertoa ihmisille siitä, minkälaista soittajana toimiminen bändeissä on näitä kappaleita työstettäessä kohdallani ollut.

Sen lisäksi, että katson tämän työn muistuttavan ihmisiä eräästä hyvästä toimintamallista oman soittotyylin kehittämisessä, ja miksei myös soitonopetuksessa, katson myös tekeväni itselleni tilinpäätöstä vajaan kymmenen vuotta kestäneistä musiikkiopinnoistani ja muusikkoudestani. Omaa opettajuuttani varten yritän samalla etsiä vastauksia kysymykseen mitä voi treenata, jos on erityisesti kiinnostunut mustan

afroamerikkalaisen rytmimusiikin soittamisesta, sekä sen vaikutteiden tuomisesta omaan soittoonsa myös muissa musiikillisissa ympäristöissä.

2.2 Aiheen valinta

Olen hakeutunut tarkoituksella soittamaan yhtyeisiin, joissa joku orkesterin jäsenistä säveltää soitettavan musiikin. Itse en ole liiemmästi sävellyspuoleen vaikuttanut, vaan osallistumiseni kuuluu lähinnä bassokuvioina ja koko bändiä koskevinä sovitusideoina. Työssäni siis puhutaan oman uuden musiikin tekemisestä ja siitä miksi näihin omiin kappaleisiin kuitenkin ilmestyy välillä minulle itselle tutun kuuloisia bassokuvioita. Tällä tarkoitan tiettyjen bassokuvioiden jäämistä käyttöni esimerkiksi aktiivisen musiikin kuuntelemisen ja harjoittelemisen seurauksena sekä sitä, kuinka huomaan monista soittamastani jutusta olevani paljon velkaa monille suuresti arvostamilleni bassonsoiton legendoille. En tahdo korottaa itseäni samalle jalustalle heidän kanssa, vaan pikemminkin valottaa minkälaisen taipaleen heidän voimakkaan vaikutuksen alaisena suomalaisena ja kainuulaisena muusikkona olen läpi käynyt.

Aiheen olen valinnut, koska minulle on jo vuosia sitten herännyt halu selvittää mitä päässäni liikkuu ja miten ympäristö vaikuttaa minuun bassokuvioita säveltäessä. Miksi olen valinnut juuri ne tietyt äänet kuviooni? Miksi valitsen juuri tietyn rytmin? Tai miksi olen hakenut vaikutteita omaan soittamiseeni juuri tietyiltä levyiltä? Miksi joku bassokuvio tai kappale on minusta hyvä?

2.3 Työmenetelmät

Tutkimuskohteenani ovat eri yhtyeiden kanssa tekemäni levytykset ja demoäänitteet, joten aikaisempaa tutkimusta ei tästä samasta aiheesta luonnollisesti ole olemassa. Netistäkään en hakuja tehdessä löytänyt juuri muuta kuin basistivitsejä.

Tässä työssäni kerron jokaisen cd –levyltä löytyvän esimerkkikappaleen historiasta ja pohdin samalla omia ajatuksiani ja tunnelmiani kappaleen syntyvaiheesta. Analysoin

kuvioitani ja vertailen niitä hiukan muiden basistien hengentuotteisiin sekä yritän mahdollisimman tarkasti kartoittaa havaittavissa olevat vaikutteet. Joidenkin kappaleiden kohdalla pohdin myös, kuinka bassokuvioni ovat vaikuttaneet kappaleiden luonteeseen. Tärkeimpänä tavoitteena on kuitenkin löytää lopulliseen levytysversioon jääneen bassokuvion alkulähde ja kertoa minkälaisen ajatusprosessin tuloksena olen kulloiseenkin lopputulokseen päätenyt. Työni sisältää luonnollisesti paljon ns. hiljaista tietoa, joka on sidottu kiinteästi ihmisten toimintaan, menettelytapoihin, rutiineihin, ihanteisiin, arvoihin ja tunteisiin. Se on siis hyvin henkilökohtaista tietoa, mitä on vaikea kommunikoida ja jakaa. (Hiljainen tieto 2006, www-sivu)

3 PROSESSIN KUVAUS

Tässä kappaleessa esittelen jokaisen tutkimuksessani mukana olevan laulun. Kerron kappaleen syntyhistoriasta ja kappaleeseen soittamani bassokuvion taustasta. Tarpeellisissa kohdissa kerron myös selkokielellä esimerkiksi mitä ääniä ja minkälaisia aika-arvoja olen soittanut. Nuoteille en ole kuvioitani kirjoittanut, sillä se ei mielestäni ole olennainen asia työni kannalta. Tarkoitukseni onkin kartoittaa äänten valinnan lisäksi myös ajatuksia, fiiliksiä ja tunnelmia bassokuvioistani sekä bändisoittamisesta. Nämä ovat mielestäni juttuja, joista aivan liian vähän koulutuksessamme puhutaan. Soittamani kuvioni eivät myöskään ole mitenkään monimutkaisia ja ne ovat työni liitteenä olevalta cd:ltä kaikkien kiinnostuneiden kuunneltavissa.

Kappale-esimerkeiksi olen yrittänyt valita bändieni ohjelmistoista mahdollisimman laaja-alaisen otoksen niin ajallisesti kuin tyyllisestikin. Mukana on esimerkiksi Sari Kaasisen yhtyeen Otawan kanssa tehtyä kansanmusiikkia, Vasaman suomenkielistä poppia lauluyhtye Rajattomien esittämänä ja Niko Ahvosen & Cortina Jetsin ruoheampaa ilmaisua. Instrumentaalikappaleita ei tutkimuksessani ole mukana, sillä niitä ei bändieni ohjelmistoon juurikaan kuulu. Kaikilla kappaleilla olen ollut soittamisen lisäksi myös sovittamassa musiikkia treenikämpällä aivan alusta asti ja sovitukset ovatkin lähes poikkeuksetta myös merkitty bändien nimiin.

3.1 Tuijotin tulehen – Sari Kaasinen ja Ottawa

Ensimmäisen esimerkin valitsin vuonna 2001 ilmestyneeltä Sari Kaasisen (www.sarikaasinen.com) ja Otawan Reissunainen levyltä, josta Tuijotin tulehen nimisen kappaleen intensiivisen synty tunnelman muistan vieläkin. Muistan elävästi kuinka Rääkkylän Piimälähdessä pienessä saunamökissä treenasimme rakkaan ystäväni rumpali Jukka Kyllösen kanssa paikallaan junnaavaa ja hypnoottista

komppiamme kuntoon. Kappale perustuu neljän tahdin mittaiseen kitaran soittamaan riffiin, jota aluksi yritin soittaa myös bassolla. Sen osoittautuessa kokonaisuuden kannalta liian yksitoikkoisen kuuloiseksi, lähdin kehittämään komppiani eteenpäin.

Tuijotin tulehen kappaleen rakenne on yksinkertaistettuna intro-A-B-A-B-C-D, jossa osien pituudet ja laulun sanat vaihtelevat osakohtaisesti. Kappaleen seitsemään menevään C –osaan en paneudu tässä sen enempää, sillä se on Sarin säveltämä koko bändin soittama unisono –paikka, johon ei bassokuvioita paljoa tarvinnut miettiä. Kappaleen D –osaa puolestaan tarkastelen lyhyesti myöhemmin.

D -mollissa olevan ja 4/4 –osaa tahtilajissa menevän kappaleen Intro, A ja B ovat pohjiltaan samanlaisia ja perustuvat ensimmäisen sekä neljännen asteen sointuihin. Basson soittama kuvio rakentuu ensimmäisen asteen soinnun kohdalla perusäänien, molliterssin, kvintin sekä pieneen septimin pohjalle ja neljännen asteen soinnun kohdalla soinnun perusäänelle. Sari Kaasisen kappaleet ovat saaneet paljon vaikutteita vanhasta suomalaisesta kansanperinteestä sekä musiikillisesti että sanoituksellisesti. Kuten monet muutkin Kaasisen sävellykset Tuijotin tulehen - kappaleen melodia perustuu suurelta osin luonnolliseen molliasteikkoon. Samasta asteikosta löytyvät myös kaikki bassokuvion äänet.

Kuten jo kerroin huomasin pian, että saman riffin soittaminen kitaran kanssa ei toiminut ja aloin miettiä uutta kuviota bassolle. Mieleeni on jäänyt, että juuri oikeanlaisen staattisen kuvion löytyminen oli vaikeata. Tunteja kestäneissä harjoituksissamme kokeilimme mitä kummallisempia ideoita. Treeneistä 20.6.2001 äänitetyltä minidisciltä voi kuitenkin todeta, että levyllä jääneen bassokuvion idea oli silloin jo olemassa. Olin virittänyt nelikielisen basson E –kielen D –vireeseen ja soitin A –osissa hidasta soinnun perusääneen, molliterssiin, kvinttiin ja pieneen septimiin pohjautuvaa kuviota. Tempo oli tässä vaiheessa 85 iskua minuutissa. B –osaksi kutsumani kohta, jossa lauletaan kappaleen nimen mukaisesti ”tuijotin tulehen, vastausta saanut vain en”, ei ollut basson osalta vielä tässä vaiheessa saavuttanut lopullista muotoa.

Ideana A –osassa ja myöhemmin levytysversiossa myös B –osassa ja introssa käyttämäni kuvion pohjalla, on soittaa Sarin sanoituksen tueksi staattinen ja intensiivinen kuvio. Muistan, että jonkin aikaa ennen tätä minidisc –äänitystä ajoin harjoitusten jälkeen kämpilleni Joensuuhun ja turhautuneena ideoiden puutteeseen aloin heti treenaamaan. Mieleeni muistui vuonna 1971 ilmestyneeltä Marvin Gayen What’s going on -albumilta kuulemani Inner city blues (Make Me Wanna Holler) niminen kappale, jonka bassokuvioita Mitja Tuuralakin on Melodique -kappaleessa The Cool Sheiksin Serve Cool -levyllä versioinut. Olen ensi kuulemasta asti tykännyt alkuperäisestä Bob Babbitin soittamasta bassoraidasta ja niinpä päädyinkin kokeilemaan sitä treeneissä kesken jääneeseen Tuijotin tulehen –kappaleeseen. Muokattavaa kuviossa riitti, sillä alkuperäinen yhdelle soinnulle perustuva kuvio piti muokata kahden soinnun kitarariffiin sopivaksi. Kuitenkin jo seuraavana aamuna esittelin bändille uuden Inner city bluesin pohjalta muokatun komppi-ideani ja se saikin innostuneen vastaanoton ainakin bändin lyömäsoittajan taholta.

Myöhemmin mennessämme Joensuun tiedepuiston Cadimef –studioille äänittämään levyä oli bassokuvion alkuaikojen kulmikkuus hioutunut pois. Alkuperäisen kuvion äänet olivat tallella, tosin oktaavia matalampaa soitettuna. Kuvioni rytmiikkaa olin muuttanut suoraviivaisemmaksi ja kahdeksasosa painotteisemmaksi. Rytmiikka Inner City Blues –kappaleen bassokuviossa on enemmän kuudestoistaosapohjainen ja hetkittäin minusta kuulostaa aivan kuin Bob Babbitin soittama bassoraita olisi tuplattu. Molempien kappaleiden alijako eli tihein aika-arvo on kuitenkin sama eli kuudestoistaosa. Vaikka kuvioni alkulähde onkin mielestäni selkeästi kuultavissa, on lopputulos Sari Kaasisen Otawan esittämänä rytmiikaltaan huomattavasti suoraviivaisempaa ja voisi ehkä myös sanoa sivistymättömämpää. Pohjoisen kylmä ilmasto ja arkainen sekä alkukantainen, mutta kuitenkin aito ja voimakas musiikkiperintemme kuuluvat mielestäni selvästi läpi.

Tuijotin tulehen –kappaleen D –osa eroaa tiheämmällä soinnutuksellaan kappaleen muista osista ja tarkoituksenamme oli saada kappaleen alkupuolen latautunut tunnelma vapautumaan tässä osassa. D –osassa käytetään ensimmäistä kertaa duurisointuja ja basson rooliakin yritin muuttaa liikkuvammaksi ja rytmiikkaa

vapaammaksi. Vaikea sanoa ilman muistikuvia, että olenko tämän osan bassoa suunnitelleessa miettinyt esimerkiksi What's going on –levyn nimikappaletta. Suurena ihmeenä ei tätä samankaltaisuutta voi kuitenkaan mielestäni pitää, sillä olen harjoitellut paljon legendaarisen Motown -basisti James Jamersonin soittamia juttuja, ja äänellisiä sekä rytmisiä yhtäläisyyksiä kuvioista löytyy.

Tällä levytyksellä huomiota herättää myös rumpujen ja basson takakenoinen eli laidback -soitto, johon laulaja ei paikoin pääse mukaan. Koko Reissunainen -levyä leimaa mielestäni kompin osalta sama tunnelma. Tuijotin tulehen -kappaleen lopulliseen levytysversioon rauhallinen soitto jäi varmasti myös senkin takia, että kappaleen tempoa nostettiin 98 iskuun minuutissa ollessamme jo studiossa. Uransa alussa olevat nuoret soittajat eivät yksinkertaisesti ehtineet omaksua uutta tempoa kuukausia harjoittelemansa vanhan tilalle. Tuottajamme Pekka Lehti oli idean takana ja näin jälkikäteen ajateltuna se oli varmasti hyvä ratkaisu, vaikka se sillä hetkellä sotkikin melkoisesti valmiiksi mietittyjä kuvioitani. Ulkopuolisena soittoamme kuunnellut Lehti varmasti kuuli Sarin vaikeudet laulaa tarpeeksi taakse ja tempoa nopeuttamalla hän varmasti pyrki saamaan sanarytmin paremmin svengaavaksi ja luonnollisemmaksi laulajalle. Pakko myöntää, että silloin tuli aivan liian vähän tuollaisella asialla päästä vaivattua. Omassa soittamisessakin ja sen sovittamisessa rumpukomppiin oli aivan tarpeeksi tekemistä.

3.2 Queen Bee - Booty

Pakollinen omakehu tähän alkuun, mutta tästä vuosina 2003-2005 eläneen ja oivallisesti nimetyn Booty -orkesterin Queen Bee -kappaleeseen loihtimastani bassokuvioista olen todella ylpeä sen hyvän svengin ja soundin takia. Basson ja rummut nauhoitimme koulumme studiolla Arabian rannassa keväällä 2003. Mielestämme onnistuimme saamaan aikaiseksi energiset ja juuri sopivalla tavalla kappaleen loppupuolella kiilaavat pohjat. Koulun Fender Bassman Ten -combo on mielestäni aivan loistava vahvistin ja mikitettynä siitä saa juuri tällaisen räkäisen, mutta kuitenkin tuhdin funk -soundin.

Muistan treenit kesällä tai syksyllä 2002, joihin laulajamme Olli Harma toi tämän kappaleen. Muutamia vuosia aikaisemmin olin törmännyt Aaron Nevillen esittämään ja legendaarisen New Orleans -säveltäjä Allain Toussaintin tekemään lauluun nimeltä Hercules (Neville 1993, äänite). Kyseisen kappaleen ja varsinkin bassokuvion aiheuttamat muistijäljet ovat ilmeisesti todella syvät, sillä Ollin esitellessä treeneissä Queen Beetä kitaralla aloin heti hahmotella bassokuviota Herculeen pohjalta. Kyseisen kappaleen bassokuvion hienous piilee röyhkeän rauhallisen soittamisen lisäksi kuvion alimman ja ylimmän äänen suuressa etäisyydessä toisiinsa nähden. Bassokuvio, jonka ääriäänten väli on oktaavi plus molliterssi ei ole ihan niitä tavallisimpia, vaikka esimerkiksi Beatlesin Come together -kappaleessakin (The Beatles 1969, äänite) samaa ideaa menestyksekkäästi käytetään.

Kuvioni taustaa soittokavereiden kanssa pohtiessa olen ollut siinä uskossa, että kappaleiden tempot ovat todella lähellä toisiaan, ja siitä nimenomaan olisi johtunut heti ensitreeneissä tullut selkeä miellelyhtymä niiden välillä. Herculeen tempo on kuitenkin paljon hitaampi noin 82 iskua minuutissa, kun Queen Bee puolestaan etenee nopeammalla 98 iskun minuuttivauhdilla. Tämän havainnon seurauksena en yhtään ihmettele sitäkään muistikuvaa, että alun pitäen Herculeen pohjalta rakennetun bassokuvion ja Markku Reinikaisen soittaman kuudestoistaosapohjaisen rumpukompin yhteensovittaminen vaati useamman tunnin kotitreeniä toimiakseen.

Tempoja selkeämpi yhteys Ab -mollista menevän Herculeen ja A -mollissa olevan Queen Been välillä löytyy kuitenkin sävellajeista. Tässä on mielestäni oivallinen todiste siitä, miten monet asiat vaikuttavat soittamiseen ja miten suuri vaikutus esimerkiksi valitulla sävellajilla on lopputulokseen varsinkin nelikielistä bassoa soittaessa. Jos esimerkiksi säveltäjä olisi halunnut basson E -kielen viidennestä välistä soitettuna ja A -mollissa olevan Queen been sävellajiksi D -mollin en varmastikaan olisi lähtenyt bassolinjaani samalta pohjalta rakentelemaan. Tällä tarkoitan, että E -kieleltä aloitettuna kuvioni sormitukset ovat järkevästi samalla kohdalla basson kaulaa. Jos sävellaji olisi esimerkiksi ollut jotakin C:n ja Eb:n väliltä se pakottaisi soittamaan kuvion joko ylempää kaulalta tai huonolla sormituksella A –

kieleltä ja silloin se ei enää kuulosta samalta. Olen huomannut, että hyvän svengin aikaansaaminen ylempää kaulalta eli ikuisenroudanmaalta, on ainakin minulle vaikeampaa kielten löysyydestä ja soundin erilaisuudesta johtuen.

Selkeä alkuidea bassokuviosta tuli siis heti ensitreeneissä. Kahden tahdin mittaisen kuvion alkupää, jossa kiivetään E –kielen A –äänestä G –kielen C –ääneen on suoraa lainausta Herculeesta. Queen Beessä soinnun vaihtuminen neljännelle asteelle heti ensimmäisen tahdin kakkosiskun jälkimmäisellä kahdeksasosalla muuttaa kuitenkin kuvion jatkoa. Palaan silloin takaisin matalammalle, jotta soinnun pohjasävel tulisi hyvin esille. Rytmiäkin olen muokannut ja riffin jälkimmäisen tahdin kolmosiskulta alkaen ottanut tietenkin huomioon myös soinnun vaihtumisen takaisin ensimmäiselle asteelle. Muu osa kuviosta syntyi omalla painollaan soittamalla, mutta toisen tahdin jälkimmäiselle puoliskolle ehdin miettiä useampia vaihtoehtoja ennen lopullisen löytymistä. Lopuksi tahdon sanoa, että selkeästä lainauksesta huolimatta lopputulos on mielestäni oivallinen ja hyvä esimerkki uuden luomisesta vanhaa kunnioittaen ja esikuvia kumartaen.

3.3 Missile - Booty

Tämä esimerkkini on myös Bootyn ohjelmistosta ja tässä minä kuulen loistavan Yhdysvaltalaisen Tower Of Power -orkesterin (www.bompcity.com) ja sen basistin Francis Rocco Prestian (www.roccoprestia.com) vaikutuksen niin vahvana, että olen varmaan rähmälläni sinnepäin. Halusin ottaa tämän esimerkin mukaan lähinnä kertoakseni yhdestä ikimuistoisimmasta treenikokemuksesta. Kaikki sävelet ja sanat Bootylle tehnyt laulajamme Olli soitti treeneissä kitaralla Missilen riffiä mielestäni aika rock -painotteisesti. Olli opetti meille riffin ja laskettuaan kappaleen ensimmäistä kertaa käyntiin lähdimme rumpalimme Markun kanssa kuin jonkin suuremman ohjauksesta mitään ennalta sopimatta molemmat soittamaan lopulliseen versioon jäänyttä kuudestoistaosakomppia. Muistan elävästi Markun naamalle nousseen hymyn ja molemminpuolisen tunnelman, että ”meiltähän tämä käy”. Minulle tällaiset pienet ja joskus jopa muulta bändiltä huomaamatta jäävät onnistumisenelämykset ovat juuri se juttu, josta saa energiaa, itsevarmuutta ja tunteen siitä, että olen tässä

maailmassa juuri oikeiden ihmisten kanssa juuri oikeassa paikassa. Se on mielestäni sitä aitoa ja oikeata bändifiilistä, joka löytyy vain yhteisen tekemisen ja aidon läsnäolon kautta.

Missile on myös niitä harvoja kappaleita, joissa soitan pitkälti muiden keksimiä asioita. Muokkasimme 16 -osa kompian avulla Ollin keksimän 8 -osiin perustuvan rock -riffin paljon alkuperäistä funkymmäksi ja hidastimme tempoa saadaksemme yhteissoittomme toimimaan paremmin. Tempo asiaan palasimme usein myöhemmin ja esimerkiksi cd:llä olevan version pohjat piti nauhoittaa uudelleen liian hitaan tempon vuoksi. Ehkä se ei ollut kovin ammattimaista, mutta ensimmäisellä kerralla etsimme Markun kanssa toimivan tempon ja teimme pohjat ilman että uhrasimme ajatustakaan sen vaikutuksesta lauluun. Laulajan tullessa laulamaan kappale osoittautui aivan liian hitaaksi, joten uusiksi meni. Olen jo vuosia ihmetellyt ja kehitellyt teoriaa suomalaisten muusikkojen ja varsinkin laulajien pakonomaisesta tarpeesta esittää monia kappaleita keikoilla paljon studioversioita nopeammalla tempolla. Voisin kuvitella, että esimerkiksi bilekeikoilla soitettavat waterloot ja proudmaryt kuulostaisivat paljon paremmilta, jos soittajat ehtisivät edes oikeasti soittaa jotakin. Teoriani onkin, että monet muusikot eivät tajua hyvän svengin voimaa, eivätkä uskalla luottaa siihen, vaan yrittävät nopeilla tempoilla ja suurella suorittamisella saada yleisön huomion osakseen. Ainakaan minä en saa kovinkaan kummoista svengiä aikaiseksi, kun tempoja nostetaan kymmeniä pykälää alkuperäisiä nopeammiksi.

Palaan nyt kuitenkin takaisin asiaan. Säveltäjä ja laulaja Olli oli kuitenkin aivan oikeassa, sillä Missilen tempon pudottaminen lopullisen version noin 99 iskusta minuutissa vaikkapa vain viidellä pykälällä alaspäin muuttaa laulun löysän kuuloiseksi. Muistan, että kokeilimme laulajan pyynnöstä kappaletta myös nopeammilla tempoilla, mutta emme oikein saaneet svengiä asettumaan haluamallamme tavalla.

Paljon muuta kerrottavaa ohjuksen syntyvaiheista ei ole, sillä kappaleen säkeistöt ja kertösäkeistöt perustuvat samaan kuudestoistaosa -riffiin lukuun ottamatta pientä

välíosaa eli bridgeä ennen jokaista kertosäettä. Näissä välíosissa soitan kuulokuvaa selkeyttääkseni sointujen perusääniä. Kuudestoistaosilla tietenkin. Turha kikkailu olisi mielestäni vain sotkenut lopputulosta. Ollin säveltämästä riffistä kannattaa huomata myös hienon kuuloinen vähennetyn kvintin käyttö.

3.4 Aavekaupunki – Niko Ahvonen & Cortina Jets

Niko Ahvosen (www.nem-booking.fi/keikat.php) vuonna 2003 ilmestyneeltä Eilen tänään huomenna -levyltä sinkkunakin julkaistu Aavekaupunki -kappale, on mielestäni ansainnut paikan tutkimuksessani loistavan svenginsä ja yksinkertaisen bassokuvionsa ansiosta. Bassokuvion ja biisin toisiinsa yhdistävän idean muistan saaneeni autoillessamme Nikon kanssa levytyssessioihin Studio Stadiin Herttoniemeen. Samalla ehdotin myös kappaleen sovittamista uudelleen ska- ja reggae -tyyliseksi ralliksi. Lopullisen ja levyllä jääneen version nauhoituksia en muista, mutta aikaisemmat sovituksen synnyttäneet sessiot jäivät mieleeni sen takia että kappaleen svengi oli silloin mielestämme vielä paljon parempi kuin hyvin toimivassa levytysversiossa.

En oikein tahdo löytää yhtä selkeätä vaikutinta yrittäessäni miettiä bassonsoittoani Aavekaupungissa. Bob Marleyn Wailersin riveissä soittaneen Aston ”Familyman” Barrettin vaikutusta ei voi kuitenkaan kieltää ja syksyllä 2002 muistan hankkineeni kyseisen orkesterin vuonna 1977 ilmestyneen Exodus -albumin. Ostin tietenkin heti deluxe edition -painoksen, jossa on alkuperäisen äänitteen lisäksi myös konserttitaltiointi levynjulkaisukiertueen ensimmäiseltä keikalta Lontoon Rainbow Theatresta 4. kesäkuuta 1977. Aivan loistava levy ja rehellisesti voin sanoa, että melkein itku tulee silmään live-esityksen svengiä ja Precicion -basson mureata soundia kuunnellessa! Jotakin yhtäläisyyttä Aavekaupunkiin verrattuna löydän etenkin The Heathen -biisin perusääneen ja kvinttiin pohjautuvasta bassokuviosta. Aavekaupungin bassokuvio on ainakin selkeä sukulainen sille, tosin vielä siitäkin reilusti yksinkertaistettuna. Miettiessäni muita mahdollisia vaikuttimiani muistui elävästi mieleeni myös orkesterin johtoportaana studiossa esittämä toivomus terssittömästä kuviosta, jottei lopputulos vain kuulostaisi liian iskelmäiseltä.

Soinnun terssin käytöstä bassokuviossa pääsenkin asiassa eteenpäin. Nimittäin pitkään erilaisilla Ahvosen & Cortina Jetsin cover -keikoilla ohjelmistossa on ollut Willow Tree niminen hidas ska -kappale, jonka säveltäjästä ei ole tietoa. Liite CD:n version esittää kuitenkin Alton Ellis. Siinä basso soittaa perusmuotoisia kolmisointuja hiukan nopeammalla puolinuottipainotteisella eli alla breve pohjaisella kompilla, mutta kuitenkin hyvin samantapaisella rytmiikalla kuin minä Aavekaupungissa. On siis hyvin todennäköistä, että olen yrittänyt soittaa Aavekaupunkiin Willow Treen tyylistä bassokuviota, koska tuottajaportaanamme kanssa muistan iskelmällisistä tersseistä puhuneeni. Tosin myös hitaampi tempo on varmasti ollut osaltaan ehkäisemässä juuri samanlaisen kuvion käyttöä. Tämä kaikki on kuitenkin spekulatioita ja varmaa vastausta tähän kysymykseen on mahdotonta löytää. Aikaa enempään bändiharjoitteluun ja treeninauhojen tekemiseen ei enää studiovaiheessa ollut, joten minkäänlaista todistusaineistoa ei arvailujeni tueksi ole jälkipolville jäänyt. Ja vaikka muistaakseni ehdinkin sävellajin muuttamisen takia kotiharjoittelua myöhemmin tekemään, niin totesimme kompin svengin jopa hiukan huonontuneen ensimmäisistä sessioista. Hommassa kävi kuten usein tuppaa tapahtumaan. Ensimmäinen ja yleensä rohkein idea on paras ja toimivin.

Todisteiden ja muistikuvien puuttuessa hämääjän jää myös syy ykkösiskun poisjättämisestä bassokuviossa. Mielestäni se on kuitenkin hyvä keino lisätä muuten melkein jokaiselle tahdin kahdeksasosaiskulle soitettavan ja soinnun perusääneen sekä kvinttiin perustuvan komppini mielenkiintoa. Jokainen tahti saa ikään kuin vauhtia alussa olevasta tauosta, jonka jälkeen kahdeksasosat juoksevat eteenpäin tahdin kolmanteen iskuun asti. Äänittäjänä, tuottajana sekä perkussionistina levyllämme häärinyt Leevi Leppänen muistaakseni ehdotti, että bassorumpu soittaisi neljäsosia sohjoisen kahdeksasosa -hihatin tueksi. Rumpalimme Hemu Häsänen tekikin työtä käskettyä ja loihti ilmoille mainion kompin. Vasta keikoilla olen huomannut, että sohjoisesta hihatista ja varsinkin ykkösiskulla olevasta tauosta johtuen saan komppini toimimaan parhaiten tähtäämällä soittamistani bassorummun ja hihatit sijasta rumpalimme kakkos- ja nelosiskulle tulevaan virveliin. Tällä tavoin luulen pääseväni lähelle aivan ensimmäisten sessioiden vahingossa hyvin

svengannutta kuviotani ja nämä kriittiset ”juoksevat kahdeksasosani” ovat paremmin kohdallaan.

3.5 Venelaulu – Rajaton/Vasama

Tämä kappale tuo minulle vahvasti mieleen Markku Reinikaisen luotsaaman Vasama-yhtyeen (www.vasamayhtye.com) alkuaikojen tunnelmat. Katajanokalla Uspenskin katedraalin kellarin treenikämpällä soitimme ensimmäistä kertaa tätä laulua keväällä 2002 ja kolmimuunteisen bassolinjan muistan tulleen kappaleeseen Markun rumpukompin vaikutuksesta. Säveltävänä ja sanoittavana rumpalina Markulla on lähes aina valmiina jokin idea rumpukompista jo treenikämpälle mentäessä. Siinä mielessä Vasaman toimintaa eroaa hiukan muiden yhtyeideni työskentelystä. Tällä kappaleella olevalla bassokuviolla olen mielestäni onnistunut erittäin hyvin säilyttämään ellen jopa vahvistamaan Venelaulun vahvaa hiukan melankolista tunnelmaa. Olen aina tykännyt kappaleista joissa vallitsee jokin selkeä tunnelma eli moodi, jota sanat ja sävelet molemmat yhdessä välittävät kuulijalle. Hienoa on mielestäni myös se, että sama moodi säilyy bassokuvion vaihtumisesta huolimatta myös kappaleen kertosäkeessä.

Poikkeuksellisesti pohdin Venelaulun kohdalla soittamistani lauluyhtye Rajattomien esittämän version pohjalta. Heidän versioissa kuvioni on päässyt toisenlaiseen ympäristöön ja katsonkin sovituksen tuovan hiukan vaihtelua ja erilaista näkökulmaa tutkimukseeni. Hauskaa on myös tutkia, mitä eroavaisuuksia laulettu ja soitettu linjasta löytyy.

Ensimmäisen kerran kuulin Rajattomien esittämän Venelaulun televisiossa syksyllä 2005, jolloin kappaleen valmistumisesta Vasamalle oli kulunut jo yli kolme vuotta. Kappaleen säveltänyt rumpalimme Markku Reinikainen ei halunnut pitää Venelaulua Vasaman ohjelmistossa. Markku koki, että se ei soveltunut muuhun materiaaliimme ja päätyi tarjoamaan sitä Rajattomien käyttöön. Sanon heti aluksi, ettei puolueellisuuteni jää epäselväksi, että minun mielestäni Venelaulu on yksi hienoimpia ja vaikuttavimpia Markun tekemiä sävellyksiä. Se olisi ehdottomasti pitänyt säilyttää Vasaman

ohjelmistossa. Antaessaan kappaleen Rajattomien käyttöön Markku tuli myös huomaamatta antaneeksi minun oivallisen bassokuvioni heidän käyttöönsä ilman minkäänlaista merkintää minun alkuperäiseen sävellykseen tekemästä sovitusyöstä. No ei siitä sen enempää. Luvan kappaleen käytölle toisaalla Markku on tietenkin koko orkesterilta kysynyt.

Rajattomien versioita kuunnellessa huomioni kiinnittyy erilaiseen sovitukseen, jossa basso on jätetty hetkittäin kokonaan pois. Bassokuviotakin on monimutkaistettu ja varmaan johtuen laulajan rekisterirajoista ja äänen soinnista myös A –osan kuvioni matalin ääni eli G on korvattu oktaavia korkeammalla äänellä. Sävellaji on sama eli C –molli, mutta yksinkertaisen tyylikkäästä bassokuviostani on muokattu myös äänellisesti hiukan monimutkaisempi. Alkuperäisen version A -osissa minun soittama kuvio eteni kolmimuunteisia kuudestoistaosia käyttäen ensimmäisen asteen soinnun perusäänen ja yläpuolisen kvintin kautta oktaavia ylempään alennetun seitsemännen asteen soinnun perusääneen. Kuvioni lähti siis basson A –kielen kolmannessa välissä olevasta C –äänestä. Seuraavaksi lähdin E –kielen kolmannessa välissä olevasta G –äänestä eli viidennen asteen soinnun perusäänestä ja etenin soinnun kvintin eli D –äänen kautta oktaavia ylempään neljännen asteen soinnun perusääneen eli F:ään. Käytin koko ajan samaa rytmiä, jossa tahdin ykkös- ja kakkosiskut täyttyivät kokonaan kuudestoistaosista ja kolmosiskulle soitin kaksi kahdeksasosaa. Neljännen iskun olin hiljaa. Rajattomien versiossa on mielestäni oivallisesti rikottu tätä järjestelmällisyyttä ja basson tiputtaminen pois joissakin osissa sekä joissakin kriittisissä taitteissa osoittaa oivallista tyyliä. Minulle kaikki edellä mainitut pienet mausteet ovat aina olleet jotenkin vaikeita toteuttaa. Olen huomannut, että laulamalla minäkin osaan joskus pätkiä bassolinjaani musikaalisesti kappaleen kannalta oikeista paikoista, mutta soittamalla se on vieläkin aika vaikeaa. Joskus tulee vastaan myös tilanteita, että esimerkiksi laulaja pyytää olemaan välillä soittamatta laulunsa taustalla tai fillailemaan eli täyttämään ja tukemaan laulua lyhyillä fraaseilla. Silloin on melkein pakko ottaa rytminlaulutaidot käyttöön ja laulaa samalla kaikki mitä soittaa, jotta saa edes jotakin tolkkua omiin touhuihin.

Venelaulun rytmikasta sen verran, että löysin New Orleanslaisen The Meters

orkesterin syksyllä 1999 soittokavereiden opastamana ja olenkin siitä lähtien kuunnellut heidän musiikkiaan ahkerasti. Useammalla porukalla olen myös päässyt heidän musiikkia soittamaan ja Metersin rytmiryhmän loistavasta yhteissoitosta on mielestäni Vasaman Venelaulukin saanut potkua takalistoonsa. Olennaisin juttu New Orleansin funk -perinteessä on takakenoisen löysästi soitettut kolmimuunteiset kuudestoistaosat sekä useat päällekkäiset rytmikudokset, jotka saavat kappaleen svengaamaan aivan omalla tavallaan. Metersin kappaleiden riffit eli basso-, kitara- ja kosketinsoitinkuviot ovat äänellisesti ehkä hiukan monimutkaisempia kuin minun linjani Venelaulussa. Yksinkertaisena miehenä olen kuitenkin taas kerran painottanut rytmiiikkaa omaa tunnelmaani sekoittavien äänien kustannuksella.

Yritin etsiä samankaltaisuuksia Venelaulun ja jonkin The Metersin tai muun New Orleans -artistin biisin välillä, jotta voisin tarkemmin selvittää Venelaulun bassokuvion juuret. Suurimmat yhtäläisyydet löytyvät kuitenkin mielestäni esimerkiksi Metersin soolopohjien taustoista, joissa basso jauhaa perusääneen ja kvinttiin perustuvaa kuviota solistin soittaessa päälle omiaan.

Vasta tätä kirjoittaessa muistui mieleeni, että olen aikaisemminkin käyttänyt Venelaulun bassokuvion kaltaista kuviota. Se löytyy Sari Kaasisen Reissunainen -levyltä kappaleesta Lintunen. Tosin tahtilaji on 3/4 -osaa ja rytmiiikka ei ole kolmimuunteista, mutta kuvio on soitettu samalta pohjalta. Eli D –mollikolmisoinnun äänten kautta oktaavia ylempään alennetun seitsemännen asteen C –soinnun perusääneen. Seuraavaksi taas E –kieleltä alkaen alennetun kuudennen asteen Bb –kolmisoinnun ääniä käyttäen oktaavia ylempään viidennen asteen A –mollisoinnun perusääneen. Näiden kappaleiden syntymän välillä on noin kaksi vuotta, mutta samat ajatukset on varmaan päässäni liikkuneet, kun olen noinkin samanlaista kuviota toistamiseen käyttänyt. Venelaulun kohdalla mainitsemani koko kappaletta värittävä moodi löytyy mielestäni myös Lintusesta ja ei liene yllätys, että se onkin ollut pitkään yksi suosikkikappaleistani Sari Kaasisen Otawan keikkaohjelmistossa. Vasaman Venelaulu onkin mielestäni oivallinen yhdistelmä, jossa uudet ja vanhat ideani ovat kohdanneet mielestäni hedelmällisesti. Uusia ideoita siihen on tullut myös Rajattomien versioissa ja se onkin mielestäni seuraava sukupolvi hienon Venelaulun

tarinassa.

3.6 Living of my life – The Sentimeters

Kova migreeni ja levyn julkaisuaikataulusta johtuva kiire ovat muistoja tämän Sentimeters –bändin (www.sentimeters.com) Living of my life –kappaleen bassolinjan äänittämisestä. Halusin ottaa mukaan yhden selkeästi duurissa menevän ja energisen funk –kappaleen, joka ainakin minulle edustaa Stax –levy-yhtiön ja ehkä hiukan James Browninkin hengessä tehtyä musiikkia. Tätä levytystä tehtäessä syksyllä 2003 en ollut vielä törmännyt Little Milton nimiseen laulajaan, mutta näin jälkikäteen olen huomannut samanlaista fiilistä löytyvän myös hänen musiikistaan.

Living of my life –kappaleen säveltänyt kitaristimme Altti Uhlenius esitteli tämän teoksen ehkä noin kuukautta ennen nauhoituksia. Sointuja on mielestäni paljon verrattuna tavanomaisimpiin funk –kappaleisiin. A –osan sointukierto etenee ensimmäisen ja neljännen asteen sointujen välillä poukkoilun jälkeen kuudennen, toisen ja viidennen asteen sointujen kautta takaisin ensimmäiselle asteelle. Toinen kierto puolestaan kiipeää samanlaisen kahden soinnun alun jälkeen kolmannelle, kuudennelle ja sieltä toiselle asteelle. B –osassa käytetyt sointuasteet puolestaan ovat neljäs, ensimmäinen, toinen ja viides. Muistan hyvin, että hyvän svengin säilyttäminen sointujen vaihtuessa lähes poikkeuksetta etuiskuilla aiheutti aluksi harmaita hiuksia. Living of my life –biisin bassokuvioista keksin ensimmäisenä intron, jonka rytmityksen pohjalta soitin myös ensimmäisen ja neljännen asteen sointuihin perustuvan alun A -osasta. Käytin tuolloin ja käytän vieläkin usein bassokuvioissani varsinkin bluesissa yleisen niin sanotun laatikko- tai neliökompin ääniä eli soinnun perusääntä sekä sen yläpuolista oktaavia, pientä septimiä ja kvinttiä. Näillä äänillähän pääsee funk –musiikissakin pitkälle, mutta selkeästi duurissa menevään kappaleeseen halusin tällä kertaa soittaa jotakin muuta. Intron ja A –osan alkupään kuvioissa päädyin duuria korostaakseni ottamaan mukaan soinnun sekstin. Kuvioni liikkuvuutta ja avoimuutta lisätäkseni lisäsin vielä muitakin perusäänen yläpuolisia ääniä, eli kvintin, pienen septimin ja oktaavin. Avoimuudella tarkoitan tässä yhteydessä kuvion levittäytymistä oktaavin alalle ja sen myötä parempaa sointia

esimerkiksi verrattuna, vaikka vain perusääneen ja sen alapuoliseen pieneen septimiin perustuvaan kuvioon. Seuraavaksi pohdin, millä tavalla selvittelisin itseni läpi Uhleniuksen A –osan loppupuolelle luoman sointuviidakon.

Aluksi yritin soittaa intron kompini pohjalta myös muut kuin ensimmäisen ja neljännen asteen soinnut, mutta samankaltaisen kuvion siirtäminen näihin sointuihin ei kuulostanut ollenkaan hyvältä. Päädyinkin varsin pian viemään bassoa äänestä toiseen mielestäni aika jamersonmaisesti asteikon äänillä sekä niiden välejä täyttävillä kromaattisilla väliäänillä. Tällä tavalla toimittaessa myös etuiskuille tulevien sointujen poimiminen kompini sisään onnistui paljon luontevammin. Viittaan työssäni jo toista kertaa Marvin Gayen What's going on –albumiin, mutta kiekon nimiraitaa ei voi mielestäni ohittaa Living of my life -biisin A –osien jälkimmäiseen puolikkaaseen ja varsinkaan B –osiin soittamieni bassolinjojen juuria etsiessä. Basson kuljettaminen musikaalisesti soinnusta toiseen ja soittaminen välillä eri oktaavialoissa on juuri niitä asioita jotka James Jamersonin soitossa ovat minua aina kiehtoneet. Pakko on kuitenkin myöntää, että mitään varsinaista suunnitelmaa missä kohdissa eri oktaaveja käyttäisin, minulla ei studiossa todellakaan ollut. Fiiliksellä siis mentiin.

Sentimeters –bändin rumpali Raine Kokkinen soittaa mielestäni erinomaisesti tässäkin kappaleessa kuultavaa tikuttavaa hihat –komppia. Kahdeksasosat ovat energisiä ja kappaletta eteenpäin vieviä ja etuiskujen poimiminen jää virvelin, bassorummun ja peltien tehtäväksi. Rainen pirteän hihatini ja muilta osin varsin rauhallisen rumpukompini kanssa soittaminen on todella nautinnollista. Äänitystä edeltäneissä treeneissä huomasin kuitenkin, että saan yhteissoittomme kuulostamaan vielä paljon paremmalta, jos soitan todella kevyellä otteella ja annan hihatini viedä kappaletta eteenpäin. Liian voimakkaasti soittaminen ja basson iskujen niittäminen paikoilleen nimittäin veisi tästä kappaleesta kaiken lennokkuuden pois.

3.7 Onni ja toivo – Niko Ahvonen & Cortina Jets

Tässä vaiheessa vielä julkaisemattomalta Niko Ahvosen & Cortina Jetsin seuraavalta levyllä valitsin esimerkikikappaleeksi Onni ja toivo nimisen laulun. Johtuen tietenkin

paljon Ahvosen & Cortina Jetsin bändisoundista kappale kuulostaa todella paljon nimenomaan edeltäjäni Eeva Koivusalon soittamalta (www.sjoki.uta.fi/-latvis/yhtyeet/Niko_Ahvonnen.html). Hän onkin varmaan eniten kuuntelemanani basisti maailmassa. Jo ennen Cortina Jetsiin pääsyä kuuntelin paljon Eevan soittoa muun muassa Fat Bullets -yhtyeessä ja hänen suuriin saappaisiin astuessa otin vielä kunnolla haltuun joukon keikkaohjelmistossa olevia Eevan soittamia aivan loistavia bassokuvioita. Väittäisin tämän bändin ja Eevan bassokuvioiden olleen minulle rytmimusiikin ja hyvän svengin luomisen korkeakoulu ja varmasti myös tärkein tapahtuma tähänastisella musiikkiurallani.

Onni ja toivo -kappale on äänitetty Nikon kesämökillä Porkkalassa, jonne raahasimme äänitysvehkeet loka-marraskuun taitteessa 2005. Biisistä löytyy muutamia harjoituksissa nauhoitettuja demoversiota ja kappale on hakenut muotoaan tempomuutosten ja pienien sovitusideoiden kautta. Esimerkiksi kyseisen orkesterin kappaleeksi aikaisin tuleva ensimmäinen B -osa on mielestäni hyvä uusi nimenomaan bändisovittamisen kautta mukaan tullut idea. Aina kahden ensimmäisen A -osan väliin ei siis tarvitse soittaa introa tai odotella yhtä sointua soittaen seuraavan A -osan alkua.

Ennen Porkkalaan menoa ehdin harjoittelemaan ja miettimään bassolinjaani kotona. Lähinnä muistan pohtineeni sitä mihin A -osaan kannattaisi soittaa bassolla hiukan korkeampaa linjaa. B -osien grooven ajattelin nimittäin säilyvän koko kappaleen läpi samanlaisena, joten ajatuksenani ollut pieni kuuntelijan herättely oli pakko hoitaa jossakin A -osassa. Täytyy tunnustaa, että tulen aivan liian harvoin miettineeksi sanoituksia bassolinjojeni rakennellessa, mutta välisoiton jälkeiseen lyhyeen neljänteen A -osaan ajattelin tällä kertaa soittaa korkeampaa linjaa alleviivaamaan laulun sanomaa.

Alleviivaukseni ei kuitenkaan ole kovin paksu eikä ollenkaan suunnitellun kaltainen. Jouduin nimittäin antamaan periksi tuotantoportaalille, sillä studiossa oltaessa ja valittaessa useammasta vaihtoehdosta levyllä jäävää pohjaa ei hyvän svengin lisäksi paljon muulla ole suurta merkitystä. Varmasti onnistuin jossakin toisessa otossa

erottamaan neljännen säkeistön paljon paremmin muista, mutta kokonaisuus kuitenkin ratkaisee. Vaikka bändeissä demokraattisesti toimitaankin, niin jonkun täytyy kuitenkin vastata kokonaisuudesta levyillä. Tuottajan valitessa lopullisen version, tulisi siis olla paljon painavammat perusteet uusintaotoille kuin yhden A -osan bassolinjan erilaisuus basistin etukäteissuunnitelmaan verrattuna. Kun paikkauksia ei tehdä niin on selvää, että virheet korjataan soittamalla uusi otto koko kompilla. Tällaiset pienet jutut ohitetaan kuitenkin vain olan kohautuksella ja toteamalla, että tässä otossa oli juuri se tavoiteltu fiilis ja sillä siisti. Tänne basistin ruikutuksen loppuun tahdon myös lisätä, että on hyvin opettavaista seisoa muiden tekemien ratkaisujen takana.

Kuvio 1. Nauhoituksissa Porkkalassa syksyllä 2005

Mielestäni tämä bassokuvio edustaa parhaiten juuri tämän hetken soittamistani. Se sisältää A -osissa vapaampaa tahdin kahdelle ensimmäiselle iskulle painottuvaa soittoa, jossa soinnun perusääneen, alapuoliseen pieneen septimiin ja alapuoliseen kvintiin perustuvaa kuviota viedään soinnusta toiseen taas kerran jamersonmaisesti sekä soinnunääniä että kromaattisia väliääniä hyväksikäyttäen. Mielessäni rakensin

tästä kuviosta mallin, jossa tahdin kaksi ensimmäistä iskua soitetaan soinnun perusääntä ja kolmosella ollaan soinnun alapuolisessa kvintissä. Kaikki muu kuviossa onkin oikeastaan äänitystilanteessa mukaan tullutta ja svengin kannalta olennaiseksi havaittua soittoa. Olen monesti aiemminkin käyttänyt erilaisia ajatusmalleja luomaan tiettyä linjakkuutta ja samalla kuitenkin vapautta soittooni. Tarkoitan, että kappaleeseen voi rakentaa kuvion, jossa esimerkiksi tahdin ensimmäiselle ja toiselle iskulle soitetaan aina samanlainen kuvio ja loppuosa tahdistä jätetään vapaaksi soittotilanteessa tuleville ideoille. Ja tämä ei tietenkään tarkoita, että tahtien loppuosien tulisi olla joka kerralla erilaisia. Tiettyjen iskujen painottaminen helpottaa myös yhteissoittoa rumpalin kanssa, kun hänkin tietää hakea hyvää groovea samojen iskujen ja painotusten kautta.

4 POHDINTAA JA ARVIOINTIA

Omien tekemisten pohtiminen ja pukeminen sanoiksi osoittautui tätä työtä tehdessä vaikeaksi. Edes jonkinlaisen kokonaiskuvan saamiseksi sekä työni tarinanomaisesta kerronnasta johtuen tulosten tarkastelu pelkkien pohdintaa ja arviointia sekä prosessin arviointia –osioiden pohjalta ei ole missään nimessä järkevää. Seuraavassa yritän kuitenkin tehdä jonkinlaista yhteenvetoa tuloksista otsikoimalla asioita käsitteiden pohdintaa bassokuvioista, soittamisesta ja vaikutteista alle.

4.1 Bassokuvioista

Tämän työn tiimoilta omaa soittoani analysoidessa ja pohtiessa on ollut palkitsevaa havaita sen kehittyneen ja muuttuneen ajan myötä sekä samalla liiallisen suunnitelmallisuuden vähentyneen. Myöskin vanhemmissa kuvioissa havaittavat hetkittäin jopa liian selkeät vaikutteet ovat viime vuosina vähentyneet ja enemmän omaa tekemistä on tullut tilalle. Tosin ainahan itse tietää ja muistaa, mistä vaikutteita on voinut saada.

Viimeisen parin vuoden aikana tehdyissä nauhoituksissa olen uskaltanut jo jättää asioita sattuman varaan ja oppinut myös luottamaan omaan muusikkouteeni. Studioon on voinut välillä mennä mukanaan vain avoin ja iloinen mieli ja sama hyvänolon tunne on vallinnut jopa sieltä pois tullessa. Esimerkiksi Ahvosen Huonoo onnee -kappaleen kohdalla mainitsemani huolellinen bassolinjan etukäteissuunnittelu on mielestäni mahdollistanut hyvän linjan soiton vaikkei se mennytkään aivan alkuperäisten piirustusten mukaan.

Luottamukseni omaan musikaalisuuteen ja tekemiseni hyvyyteen on myös lisääntynyt vuosien varrella. Tätä asiaa olen pohtinut varsinkin yksinkertaisen kuuloisia ja jonkun mielestä silloin myös helppoja bassokuvioita soittaessa. Minulta kesti myös koulutuksen puristuksessa monta vuotta tajuta, ettei minun tarvitsekaan soittaa niin kuin muut soittavat. Olen onnellisempi ja aidompi tehdessäni asioita omalla tavallani hyvin. Tietenkin taas on hyvä muistaa, että keikat käyvät muusikolta äkkiä vähiin, jos

soittaa vain itsekeskeisesti omia ”hyviä juttujaan” suhteuttamatta niitä ollenkaan toisten tekemisiin.

4.2 Soittamisesta

Muistan monta kertaa vuosien varrella sanoneeni, että jonakin päivänä, kun soittaminen alkaa sujumaan ilman jatkuvaa miettimistä ja prässäämistä kuulutan sen kovalla äänellä kaikille. Se onkin ollut jo kauan aikaa suurin tavoitteeni soittamisen suhteen ja viimeisen vuoden aikana olen pikkuhiljaa alkanutkin päästä nauttimaan soittamisesta ja voinut hetkittäin vain ajatella mihin päin seuraavaksi kuviotani veisin. Studioissa ja jännittävässä tilanteissa se ei vieläkään aina onnistu, mutta suunta on kuitenkin oikea.

Tässä samassa yhteydessä tahdon myös mainita jokaiselle soittajalle ominaisesta rytmitajusta eli iskujen sijoittamisesta tahdin sisälle. Varsinkin tahdon huomioida rumpaleiden hyvinkin erilaiset tavat soittaa samaa komppia. Basson varressa joutuu ja on parempikin antaa periksi rumpalin rytmikalle ja uida siihen mukaan mahdollisimman hyvin. Rumpalille ja bändille ominaisen rytmikan kuuleminen parantuneiden teknisten valmiuksien ohella onkin eräs soittamistani suunnattomasti helpottanut ja sujuvuutta lisännyt asia. Sen myötä olen saanut siirrettyä ajatuksia ikuisesta svengin etsimisestä myös äänten valitsemiseen. Tätä työtä tehdessä hoksasin senkin, että soittokavereiden ja opettajien kommentit esimerkiksi liian taakse soittamisesta ovat vuosien varrella hävinneet ja suurimpana syynä siihen on mielestäni juuri rumpalille ja bändille ominaisen rytmikan parantunut kuuleminen ja taito soittaa vallitsevan ympäristön mukaisesti.

Nuoteilla en ole bassokuvioita vakiobändeissäni vielä koskaan nähnyt. Yksikään säveltäjä ei ole nuotinkirjoitustaidoistaan huolimatta kokenut sellaista tarpeelliseksi ja pakko myöntää, että vastuun antaminen ja luottamuksen osoittaminen tälläkin tavalla soittotaitoani kohtaan, tuntuu mukavalta. Mukavalta sen takia, että minulla meni vuosia tajuta nuottienlukemisen yleensä negatiivinen vaikutus soittooni. Naama

paperissa soittaessa tulee korvat suljettua liian helposti ympäristöltä ja katseet sekä eleet jäävät ainakin minun rajallisella hahmotuskyvyllä helposti huomiotta. Tietenkin voi olla, että olen vain tulkinnut tilanteen väärin ja nuotinlukutaitoani epäilevät säveltäjät eivät ole uskaltaneet nuotteja luettavakseni kirjoittaa. Se ei tosin tunnu järkevältä vaihtoehdolta.

Nuottien sijaan sointulappuja tulee vastaan silloin tällöin. Varsinkin, jos kappale ei ole rakenteeltaan ja soinnutukseltaan aivan peruskauraa. Jonkinlainen sovitussideakin säveltäjillä on yleensä valmiina jo treenikämpälle mentäessä. Kappaleista löytyvät ainakin A- ja B-osat ja sanoituksetkin ovat usein aika pitkälle valmiita. Introja, C-osia, välisoittoja ja muuta sovittamista puolestaan pääsee tekemään lähes joka kerta.

4.3 Vaikutteista

Työni alussa puhuin afroamerikkalaisen rytmimusiikin vaikutteiden tuomisesta soittoonsa erilaisissa ympäristöissä. Viime aikoina olen usein törmännyt tilanteeseen, että soittaessani eri yhtyeissä hyvinkin erilaista musiikkia soitan kuitenkin hyvin saman oloisia juttuja. Ajoittain joku yleisöstä tai bändistä tulee vielä sanomaankin, että onpa kiva kuulla tyylitajuista ja harkittua soittamista. Mitäpä siinä muuta silloin voi, kuin olla onnellinen omasta musisoinnistaan ja sen vakuuttavuudesta, vaikka todellisuudessa hetkittäin tunteekin junnaavansa pahasti paikallaan. Kysymys on kuitenkin omalle tuntuvien juttujen hallitsemisesta ja soittamisesta sekä sen ymmärtämisestä, että yhtä ainoaa oikeata ratkaisua kappaleen bassokuvioksi ei ole olemassa. Mielestäni on syytä muistaa myös, että tuttuja ja omasta mielestä hyväntekeväisiä kuvioita soittamalla saa uuden ja oudon kappaleen tarvittaessa toimimaan nopeasti ja varmasti. Jatkossa voikin sitten keskittyä kehittämään linjaa eteenpäin kappalekohtaisesti.

Tätä opinnäytetyötä tehdessä olen myös huomannut, että monien minulle tärkeiden ja mielestäni hienojen biisien bassokuviot ovat hyvin samanlaisia. Esimerkiksi mainittakoon vaikkapa Tuijotin tulehen, Queen bee, Missile ja muiden kappaleista

Aretha Franklinin Rock Steady, Bob Marley & The Wailersien Exodus ja Beatlesin Come together. Kyseisten kappaleiden bassokuviot perustuvat tempo- ja tyyllilajieroista huolimatta varsin pitkälle samoihin soinnunääniin. Minulle tiettyjen äänien bassokuvioon ja sitä kautta koko kappaleeseen luoma tunnelma on aina ollut itsestään selvä asia musiikkityylistä riippumatta. Kappaleita treenikämpällä sovittaessa tulee tietoisesti mietittyä sävellyksen synnyttämää tunnelmaa ja syntynyttä fiilistä tukemaan yritän bassokuvionikin aina tehdä. Ellei puhuta säveltäjän valmiiksi miettimästä bassokuvioista seuraan ja kokeilen aika pitkälle omia ideoitani ennen kuin hyväksyn muiden ehdotuksia. Monet kuvioni syntyvät aika spontaanisti kappaleen ensikuulemisen jälkeisissä tunnelmissa. Luotan pitkälti ensimmäiseen mieleeni tulevaan ideaan, jota tietenkin harjoittelen ja muokkaan eteenpäin sekä bänditreeneissä että kotona. Valmiita kuvioita säveltäjät ovat tuoneet soitettavakseni todella harvoin, jos ei lasketa sävellettyjä riffejä. Esimerkkinä olevista kappaleista säveltäjän esittelemää riffiä soitan vain Missile -kappaleessa, jossa siinäkin alkuperäisiä kuvioita on muokattu. Joskus sovitustilanteessa käy myös niin, ettei mitään soitettavaa tule mieleen ja silloin usein vain kuuntelen muiden soittoa ja yritän hakea esimerkiksi laulamalla rytmiä ja myös ylös- tai alaspäin suuntautuvia sävelkulkuja kuvioni pohjaksi.

5 PROSESSIN ARVIOINTI

Työni tavoitteena ollut soittamieni bassokuvioiden alkuperän selvittäminen ja bändisoittamisen todellisesta arjesta kertominen on mielestäni onnistunut hyvin. Olen löytänyt muistini sopukoista tapahtumia, jotka olin jo unohtanut. Olen myös mielestäni onnistunut kokoamaan muutaman kappaleen kohdalla palapelimäisesti pienistä sirpaleista kokonaiskuvan harjoittelu- ja äänitystilanteista. Olen myös ujuttanut vuosia mieltäni askarruttaneita ajatuksia tekstin joukkoon ja bändisoittamisestakin koen antaneeni aika rehellisen kuvan onnistumisineen ja pienine ongelmineen. Tässä vaiheessa, kun musiikinopiskeluni ammattikorkeakoulussa ovat jo loppusuoralla tuntuu myös siltä, että jos olisin tällaisen rehellisen kuvauksen soittamisesta saanut lukea jo omien opiskelujeni alkuvaiheessa, siitä olisi varmasti ollut suurta apua oman soundin löytymisessä ja itseluottamuksen rakentamisessa.

Suurin osa ajastani on kuitenkin mennyt tekstin muokkaukseen. Työtä suunnitellessa ja tehdessä minusta on koko ajan tuntunut siltä, että vaikka kyseessä onkin ammatillinen opinnäytetyöni, olisi sen kuitenkin hyvä olla kaikkien kiinnostuneiden ymmärrettävissä ilman monen vuoden edeltäviä teoriaopiskeluja. Aikaa onkin mennyt paljon, kun olen halunnut kertoa mahdollisimman selkeästi esimerkiksi mistä asemasta olen jonkun kuvion basson kaulalta soittanut.

Vaikutteideni etsiminen ja niistä kirjoittaminen osoittautui hiukan vaikeammaksi kuin ennalta odotin. Soittooni vaikuttaneen yksittäisen biisin löytäminen on usein helppoa, mutta kun puhutaan soittajasta tai vaikkapa levystä kokonaisuutena on asian käsitteleminen huomattavasti hankalampaa. On myös luonnollista, että kaikki kuunneltu musiikki ja elämä kokonaisuutena vaikuttaa jollain tapaa (hiljainen tieto 2006, www –sivu). Kaikki opettajani ovat myös ilman muuta antaneet joitakin elementtejä soittooni, josta todella suuri kiitos heille. Myös äänitystilanteessa koetut tunteet ovat varmasti vaikuttaneet kappaleiden lopullisiin levytysversioihin. Kaikille lienee jo selvää, että esimerkiksi energisellä olotilalla on tapana tuottaa energistä soittoa.

On vaikea sanoa olenko onnistunut tekemään suunnittelemaani tilinpäätöstä omasta soittamisestani. Ainakin olen tullut miettineeksi mitä on tullut tehtyä ja millä lailla. Olen selvittänyt eri asioiden esimerkiksi soittokavereiden, yhtyeiden ja tunnetilojen vaikutuksia minuun ihmisenä ja soittajana. Olen käynyt läpi soittajanuraani usean vuoden aikana tehtyjen äänitysten tiimoilta ja huomannut omia puutteita soittajana ja saanut niistä intoa sekä ideoita jatkaa harjoittelua eteenpäin. Olen myös muistanut ja saanut huikeita onnistumisenelämyksiä omien tekemisteni kautta. Siis olkoon tämä työ tähänastisen elämäni, muusikkouteni ja koulutukseni tilinteon hetki. Tähän on tultu. Ja tästä jatketaan eteenpäin.

LÄHTEET

Kirjalliset

Dr. Licks. Standing In The Shadows Of Motown. 1989. (The life and music of legendary bassist James Jamerson)

Nettilähteet

Hiljainen tieto. 2006. Viestintätieteellisen tutkimuksen verkkosivu.
<http://www.uta.fi/viesverk/viesttiet/tieto/hiljainen.html>

Rocco Prestia, www -sivut, www.roccoprestia.com

Tower Of Power, www -sivut, www.bompcity.com

Äänitteet

Ahvonen Niko & Cortina Jets, Eilen tänään huomenna, Edel records, 2003

The Beatles, Abbey road, Emi, 1969

Booty, Demoja, 2003-2005

The Cool Sheiks, Serve cool, Bulltone records, 1995

Gaye Marvin, What's going on, Motown, 1971

Kaasinen Sari & Ottawa, Reissunainen, Mipu music, 2001

Marley Bob & The Wailers, Exodus, Island, 1977

Neville Aaron, Hercules, Kokoelma, Charly Records, 1993

Rajaton, Kevyt, Plastinka, 2005

The Sentimeters, The Sentimeters, Omakustanne, 2003

Vasama, Demoja 2002-2006

LIITE 1. CD-äänite (salainen)

1. Tuijotin tulehen – Sari Kaasinen ja Ottawa
2. Queen Bee – Booty
3. Missile – Booty
4. Aavekaupunki – Niko Ahvonen & Cortina Jets
5. Venelaulu – Rajaton/Vasama
6. Living of my life – The Sentimeters
7. Onni ja toivo – Niko Ahvonen & Cortina Jets
8. Inner City Blues (Make Me Wanna Holler) – Marvin Gaye
9. Melodique – Cool Sheiks
10. Lintunen – Sari Kaasinen ja Ottawa
11. Hercules – Aaron Neville
12. Heathen – Bob Marley And The Wailers
13. Willow Tree – Alton Ellis
14. Come Together – The Beatles